

کتاب «شبحی در پشت‌بام» نامزد جایزه ادبی شهید اندرزگو شد

کتاب «شبحی در پشت‌بام» نامزد بخش داستان کوتاه و رمان نوجوان چهارمین جایزه ادبی شهید اندرزگو شد. به گزارش آستان‌نیوز، کتاب «شبحی در پشت‌بام» نوشته مجید ملاحمدی از انتشارات به‌نشر، به‌عنوان نامزد بخش «داستان کودک و رمان نوجوان» در چهارمین دوره

خبر

تولیت آستان قدس رضوی در دیدار با خانواده‌های فرماندهان و دانشمندان شهید جنگ ۱۲روزه مطرح کرد

سد استوار همدلی علیه عملیات روانی دشمن

تولیت آستان قدس رضوی با خانواده‌های تعدادی از فرماندهان و دانشمندان شهید جنگ ۱۲روزه دیدار کرد. به گزارش آستان‌نیوز، آیت‌الله‌احمد‌مرویی با حضور در منزل شهیدان حسین سلامی، حسن و محمد باقری، امیرعلی حاجی‌زاده، علی شادمانی، محمدمهدی طهرانچی و شهید دکتر زهره‌رسولی و شهید نازدار مرادی با خانواده این شهیدان والامقام دیدار و گفت‌وگو کرد. تولیت آستان قدس رضوی در این دیدارها با بیان اینکه سنت تغییرناپذیر الهی بر پیروزی و ماندگاری جبهه حق است، اظهار کرد: واقعه عاشورا بارزترین جلوه این حقیقت جاودان به‌شمار می‌رود؛ همان گونه که عاشورا قرن‌ها الهام‌بخش آزادگان بوده است، خون شهیدان انقلاب اسلامی نیز همواره در حافظه تاریخی ملت ایران زنده و ماندگار خواهد ماند و چراغ هدایت‌نسل‌های آینده خواهد بود.

وی افزود: خون پاک شهیدان نه تنها پرده از چهره کریم رژیم اشغالگر و کودک‌کش صهیونیستی برمی‌دارد، بلکه موجی از بیداری در میان ملت‌ها ایجاد کرده و سقوط محتوم این رژیم جنایتکار را تسریع خواهد کرد. آیت‌الله مروی گفت: امروز عزت، اقتدار و انسجام ملت ایران مرهون مجاهدت شهیدان است و پاسداری از این میراث گرانسنگ، رسالت همه اتحاد جامعه به‌ویژه مسئولان و مدیران کشور محسوب می‌شود. تولیت آستان قدس رضوی با اشاره به هجمه رسانه‌ای دشمنان، خاطرنشان کرد: دشمنان بیش از هر زمان دیگر در تلاش‌اند با جنگ روایت‌ها و عملیات روانی صفوف ملت ایران را دچار تفرقه کنند، اما همدلی و یکپارچگی مردم، سدی استوار در برابر توطئه‌های آنان خواهد بود و آینده‌ای روشن و سرفراز برای ایران اسلامی رقم خواهد زد.

■ **سید‌عمار حکیم با تولیت آستان قدس رضوی دیدار و گفت‌وگو کرد**

«سید‌عمار حکیم»، رهبر جریان حکمت‌ملی عراق در ادامه سفر رسمی خود به ایران با آیت الله مروی، تولیت آستان قدس رضوی در تهران دیدار و گفت‌وگو کرد.

در این دیدار، دو طرف بر اهمیت تعمیق روابط فرهنگی و مذهبی میان ایران و عراق و نقش زیارت عتبات عالیات و حرم مطهر رضوی در تقویت پیوندهای دینی و اجتماعی دو ملت تأکید کردند.

حکیم با قدردانی از خدمات آستان قدس رضوی به زائران عراقی، این همکاری‌ها را زمینه‌ساز تحکیم وحدت اسلامی دانست. آیت‌الله‌مرویی نیز با اشاره به مشترکات عمیق میان دو کشور، بر استمرار ارتباطات و همکاری‌های متقابل فرهنگی و مذهبی تأکید کرد.

برگزاری سلسله جلسات پرسمان دینی همزمان با هفته وحدت در حرم مطهر رضوی

همزمان با هفته وحدت سلسله جلسات پرسمان دینی با موضوع وحدت و تقریب مذاهب اسلامی در حرم مطهر رضوی برگزار می‌شود. به گزارش آستان‌نیوز، همزمان با فرارسیدن هفته وحدت و در آستانه میلاد حضرت رسول اکرم(ص) به همت اداره پاسخگویی آستان قدس رضوی سلسله جلسات پرسمان دینی از ۱۵ تا ۲۱ شهریور همه روزه از ساعت ۱۶:۴۰ در صحن امام حسن مجتبی(ع) برگزار خواهد شد. روش‌های پیامبر اکرم(ص) در دیندار کردن جوانان و نوجوانان، بررسی ابعاد مختلف وحدت و معنا و مفهوم وحدت از جمله موضوعاتی است که در این نشست‌ها مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در این جلسات همچنین سیره‌رفتاری پیامبر گرامی اسلام(ص) با خانواده، ضرورت حفظ وحدت، ولایت محور وحدت و ویژگی‌های خانواده‌مهدی نیز برای مخاطبان تبیین خواهد شد. در این نشست‌ها استادان برجسته حوزه علمیه و کارشناسان دینی از جمله حجج اسلام والمسلمین صداقت‌پور، داوودی‌نژاد، نصیری و نوعی به ایراد سخن پرداخته و به بیان نظرات خود در مورد موضوعات ذکر شده می‌پردازند. گفتنی است در سلسله نشست‌های پرسیمان دینی حرم مطهر رضوی علاوه بر سخنرانی، فضایی برای پرسش و پاسخ مخاطبان نیز فراهم شده است.

دبیر کارگروه جوانی جمعیت بنیاد کرامت رضوی خبر داد

هدف گذاری برای تربیت تسهیلگران جوانی جمعیت تا سال ۱۴۰۵

دبیر کارگروه جوانی جمعیت بنیاد کرامت رضوی از هدف گذاری برای تربیت تسهیلگران جوانی جمعیت از میان فرهنگیان و خادمایران استانی تا سال ۱۴۰۵ خبر داد و گفت: این شبکه به عنوان یک راهبرد کلیدی برای ترویج فرهنگ فرزندآوری و رفع موانع مرتبط با آن طراحی شده است.

به گزارش آستان‌نیوز، علی اکبر روحی گل خطمی به اهداف این شبکه اشاره و بیان کرد: شبکه ملی تسهیلگران جوانی جمعیت به عنوان یک راهبرد کلیدی برای مقابله با بحران پیری جمعیت و کاهش نرخ فرزندآوری در ایران توسط بنیاد کرامت آستان قدس رضوی طراحی و اجرا شده است. این شبکه از سال ۱۴۰۱ فعالیت خود را آغاز کرده و محوریت آن ترویج فرهنگ فرزندآوری و رفع موانع مرتبط است. وی اظهار کرد: این شبکه با هدف ترویج فرهنگ فرزندآوری از طریق آموزش و اقعان افکار عمومی، تسهیل شرایط فرزندآوری با حمایت‌های مشاوره‌ای و ایجاد یک شبکه یکپارچه مردمی برای اجرای برنامه‌های جمعیتی در سراسر کشور تشکیل شده است. روحی همچنین به ساختار سازمانی و گستره فعالیت این شبکه پرداخت و افزود: متولی اصلی این شبکه کارگروه جوانی جمعیت بنیاد کرامت رضوی است که با بیش از ۱۰۰ تشکل مردمی، نهادهای دانشگاهی، حوزه‌های علمیه و شبکه بهداشت همکاری دارد. به گفته وی، در پوشش ملی «حسنة ماندگار» هزار تسهیلگر شناسایی شده و آموزش دیده‌اند و ۷۰۰ مبلغ تخصصی نیز برای اعزام به مساجد و مراکز استان‌ها تربیت شده‌اند.

جایزه ادبی شهید اندرزگو انتخاب شد. این اثر متشکل از ۱۰ داستان نیمه‌بلند است که به روایت اتفاقات دوره پهلوی اول و ماجرای کشف حجاب اجباری می‌پردازد. این کتاب با نگاهی تاریخی و ادبی، پیام‌های اجتماعی و فرهنگی فرمان کشف حجاب را از منظر شخصیت‌های مختلف جامعه از جمله مردم عادی، روحانیون و حتی اعضای خاندان

سلطنتی بررسی می‌کند. هر یک از داستان‌ها با کلمه‌ای به پایان می‌رسد که آغازگر داستان بعدی است و پیوندی هنرمندانه بین روایت‌ها ایجاد می‌کند. جایزه ادبی شهید اندرزگو با هدف مقابله با تحریف تاریخ معاصر و تطهیر دوره پهلوی‌ها شکل گرفته و به یکی از جریان‌سازترین رویدادهای ادبی کشور تبدیل شده است. این جایزه در چهار بخش

الدرجات» که جملگی از اسما و صفات رحمانی و جمالی ذات پروردگار هستند. گل آفتابگردان در این موقعیت با کنگره‌های شانزده‌گانه، اشارتی ظریف در تصویر و نقوش مجرد به مقام چهارده معصوم(ع) همراه با احتساب حضرت زینب(س) و حضرت ابوالفضل العباس(س) دارد که موجب جلوه‌گری مضاعف شده است. وجود دو گل آفتابگردان دیگر در دوسوی همان گل آفتابگردان بزرگ که مزین به نام جلاله یا الله بوده، با سه بار تکرار در هر گل از جنس طلا با زمینه‌ای مات و نوشتاری براق، خود را با این تضاد به غایت زیبایی و به کمال رسانده است.

■ **قابی برای شکرگزاری**

از زیر گل آفتابگردان مرکزی دو برگ پرتاووسی یا هیئت و جلوه‌ای از دستان رحمت و بخشندگی در چپ و راست، نمود و ظهور پیدا کرده که اقتباسی است از فرازی در آیه ۶۴ سوره مائده «...لَیْذَآءُ مَبْسُوطَتَانِ یُثَقِّفُ کَیْفَ یَشاءُ، بلکه هر دوست او گشاده است، هر گونه بخواهد، می‌بخشد». یکی دیگر از مفاهیمی که هنرمندانه در محرابی‌های ضریح تصور شده‌اند این است که عناصر هنگام نزدیک شدن به نقطه وصل در مرکز محرابی، از مرتبه جلی به مرتبه خفی رسیده‌اند، یعنی کوچک و کوچک‌تر می‌شوند. در امتداد سیر نزولی ساقه‌های منتهی به قابی از دل‌نشان خاتمه می‌یابند که در بالای آن، به زیبایی بارش رحمت الهی را برای ماندای می‌کند. به این صورت که در میان نقوش اسلیمی، گویی هیئتی انسانی وجود دارد که دودست خویش را به حالت مناجات به آسمان برده با آغوشی باز، برکتی چون گل، غنچه، برگ و جوانه بر او فرود می‌آید و در هیئت انسانی شکرگزاری کرده و از وجد

فشرده که در هم تنیده‌اند.

می دانیم گل های آفتابگردان تداعی گر خورشید هستند. سازندگان با اشاره به شمس الشموس، سلطان ارض توس حضرت علی بن موسی الرضا(ع) و اشراق انوار ایشان به تمامی اطراف عالم از سرزمین خراسان، هنرمندی خود را به انتها رسانده‌اند. در میان این گل‌های طلایی آفتابگردان که در کنج‌های محرابی مستقر شده‌اند، القاب مقدس و مطهر خداوند جل و اعلی آمده است. مواردی مانند «یا قاضی الحاجات، یا مجیب غافر الخطیئات، یا رحم العبرات، یا منزل البرکات الدعوات، یا ولی الحسنات، یا مقیل العثرات و یا رافع

■ **قاب قوسین متبرک**

در بررسی تحولات معنایی واژه محراب در طول زمان و در متون مختلف با روش معناشناسی تاریخی مشخص است از مقایسه تغییر معنایی از یک متن به متن دیگر و از یک مقطع زمانی به زمانی دیگر فهم متفاوتی از آن می‌شود. بر این مبنا روشن است در معنا و مفهوم واژه محراب و در ساخت و کارکرد آن در تاریخ اسلام، تغییر و تحولاتی رخ داده است. در قرآن کریم این کلمه در چهار مورد مفرد و یک مورد جمع به کاررفته است و عرفانگاه دیگری به این قاب قوسین متبرک دارند، چرا که عارف،

میراث

پرداخت شده است. (سند شماره/۱۷۵۹/۳۱۷)

■ **روایت اسناد از قدمت خدمت امامان جماعت**

نکته قابل توجه اینکه برخی از این پیشنمازان جزو مدرسان آستان قدس هم بوده‌اند. بسیاری از پیشنمازان، این شغل را به صورت موروثی در اختیار داشتند. از جمله این افراد می‌توان به «امیر محمد جعفر رضوی» اشاره کرد که از سادات رضوی بوده و توسط شاه عباس اول صفوی و پس از تصرف مشهد در سال ۱۰۰۷هجری قمری به عنوان مدرس رسمی آستان قدس رضوی منصوب شد. (منجم یزدی ۱۳۶۰، ۱۷) این فرد از لحاظ پرهیزکاری مورد توجه هگان قرار داشته و از پایه‌های علمی اجتهاد برخوردار بوده است. (مدرس رضوی، ۱۳۵۵) پس از او، فرزندش محمد زمان، از طرفداران سرسخت برگزاری نماز جماعت بوده و رساله‌ای هم به نام صحیفه الارشاد در باب نماز جمعه نوشته است. به گفته بحرانی، محمدزمان که نامش در اسناد آستان قدس به عنوان پیشنماز آمده، مؤدی برگزاری نماز جماعت در مشهد مقدس بوده است.

بیشتر اسناد آستان قدس درباره پیشنمازان به اسناد پرداخت مواجب و مستمری، وظیفه، مقرری، پرداخت بهای خلعت به این افراد به مناسبت‌های مختلف مذهبی ازجمله عید غدیر، عید اضحی (عید قربان)، عید نوروز و... همچنین تدفین رایگان پیشنمازان در اماکن متبرکه، مهر تأیید این افراد در استشهادنامه‌ها، قرارداده‌ا و اجاره‌نامه‌های موقوفات آستان قدس رضوی و... مرتبط است. از پیشنمازان برجسته که نامشان در اسناد تشکیلات اداری آستان قدس در دوره صفوی آمده می‌توان به افرادی همچون امیر معزالدین محمد موسوی، امیرمحمد جعفر رضوی مدرس، مولانا محمد مهدی، میرزا غیاث الدین محمد رضوی، میرزا رفیع الدین محمد عسگری رضوی، میرزا نظام الدین علی، میر

اصلی، شامل رمان بزرگسال، داستان کودک ونوجوان، روایت مستند و تاریخ شفاهی و ادبیات نمایشی برگزار می‌شود. اختتامیه این دوره از جایزه، امروز دوشنبه ۱۷ شهریور پس از نماز مغرب و عشا، در سالن سوره حوزه هنری انقلاب اسلامی برگزار شده و برگزیدگان نهایی در هر بخش معرفی و تجلیل می‌شوند.

دوشنبه ۱۷ شهریور ۱۴۰۴ ■ ۱۵ ربیع الاول ۱۴۴۷ ■ ۱۴ سنایمیر ۲۰۲۵ ■ سال سی و هشتم ■ شماره ۱۰۷۴۶ WWW.QUDSONLINE.IR

مروری نمادشناسانه بر طرح محراب نقش بسته بر آخرین ضریح شریف امام رضا(ع)

جز خم ابروی دلبر هیچ محرابی ندارم

مواجهه با این بوستان، دست‌افشانی می‌کند.

■ **سروهایی که سربلند و سبزند، مثل شهید**

گفتم هیئت انسانی متواضع در حال مناجات در میان اسلیمی‌ها وجود دارد. این هیئت انسانی در ستون‌های محرابی‌های میانی نیز به همان صورت وجود دارد و در محرابی اصلی تکرار شده است، اما با این تفاوت که برای این ستون‌ها، سروی کشیده و راست قامت که سر به اوج دارد، در نظر گرفته شده است. سر رو در نماد تصویر، نمایانگر ایستادگی در عالم طبیعت و نمودی همیشه سبز است، با هیئتی ثابت و باوضعی ماندگار در صورت و تصویر که از گذشته تاکنون جلوه‌ای مقدس در فرهنگ و اندیشه ایرانیان دارد. محمد زاریان - علی‌رضا رضوی

به بیانی دیگر، سرو نمادی از مقام و مرتبت شهید بوده که همیشه زنده است و اشارتی به مقام شهادت و حیات جاویدان امام مظلوم و مسموم به زهر جفا، حضرت ثامن الحجج(ع) دارد و این معنادر آیه ۱۶۹ سوره آل عمران آمده است: «وهرگز گمان مبر آن‌ان که در راه خدا کشته شدند مرده‌اند، بلکه زنده‌اند و نزد پروردگارشان روزی داده می‌شوند». هرچند در مورد نمادشناسی سرو موارد بسیاری در پژوهش‌ها آمده، ولی مادر این فرصت تنها به موارد اندکی اشاره می‌کنیم. سرو نماد حیات و زندگی جاودانه نیز است. در زمستان مرگیار نباتات در طبیعت، باوچهی سبز و ماندگار، سایه‌گستر محیط خویش و ثابت و حی و زنده بوده و در تابستان آفتاب سوز، جلوه‌ای بهشتی در عالم زمین است که یادآور حیات و زندگی شجره طویه است و باغ‌های بهشتی اجرای سایه‌نشینی در کنار این شجره طویه، یعنی خاندان اهل بیت(ع) است. در امتداد سرو، نشانی چهار دل که اشاراتی به چهار وجه عالم وجود و ماده(آب، خاک، باد و آتش) است، آمده که اشاره‌ای به نورافشانی و افاضه انوار رحمانی و صاحبان سرو امامت دارد. از آنجایی که ائمه(ع) بهانه پیدایش خلقت هستند، هنرمند چیره‌دست توانسته با دست‌گیری از عالم غیب، مشاهد، شهود و سلوک و با هدایتی پنهان و پیدا و پرمرمز و راز از جانب انوار قدسیه اهل بیت(ع) این مفهوم را بازنمایی کند.

منابع:

تحولات مفهومی محراب با تأکید بر منابع قرن‌های سوم و چهارم هجری نویسنندگان: فریادیاات ونقیسه صباپی
مطالعه تناسبات، ساختار و نقش مایه‌های محراب مسجد جامع هفتشویه، نویسنندگان: شاهی نقیب اصفهانی، افسانه ناظری و بهنام پدرام
پویش مفهومی در یافتن ارتباط صورت‌ظاهری با معانی نهفته در ساختار ضریح امام رضا(ع)، نویسنندگان: پرویز اسکندرپور خرمی و علی اکبر شیرازی

محمد زمان رضوی مدرس و... اشاره کرد.

با ساخت مسجد جامع گوهرشاد در کنار مرقد مطهر، نمازهای یومیه همچنین نماز جمعه در آن مکان برگزار می‌شده و به همین دلیل به مسجد جمعه نیز شهرت پیدا کرده است. پیشنمازان مسجد جامع گوهرشاد در دوره افشاریه مرتبه و جایگاه معینی داشتند و برخی از مدرسان این مسجد، وظیفه پیشنماز را در هنگام مرخصی عهده‌دار بوده‌اند. در دوره قاجاریه با گسترش تشکیلات اداری آستان قدس و افزایش اماکن متبرکه و حضور عظیم زائرانی که برای اقامه نماز جماعت به حرم مطهر امام رضا(ع) مشرف می‌شدند، تعداد پیشنمازان نیز افزایش یافت. در همین زمینه می‌توان به یکی از پیشنمازان مسجد پیرزن در اواخر دوره قاجاریه به نام «شیخ رمضان علی قوچانی» اشاره کرد. (سند شماره/۳۱۱۷/۶۳۱) از دیگر مساجدی که در آن نماز جماعت بر پا می‌شد، مسجد بالاا سر مبارک است. این مکان نخستین مسجد و فضای عبادی است که پس از شهادت حضرت رضا(ع) در سمت غربی بقعه رضوی ساخته شده است. این بنا بین روضه منوره و رواق دارالسیاده قرار دارد. با توجه به اسناد آستان قدس در سال ۱۳۱۱شمسی، شخصی به نام «عبدالرحیم» پیشنماز مسجد بالاا سر بوده است. (سند شماره/۹۶۶۴/۵) همچنین مرحوم آیت‌الله حاج

مطهر رضوی است.